

Креативне сподівання як засіб для соціальних перетворень

Олег Масюк, Запорізький національний університет

Креативні сподівання є вираженням бачення інакшого розвитку перспективи існування, що потребує перетворень у теперішньому. Зазначені сподівання розкриваються у статті як анархічна активність новатора, яка дозволяє перенести центр соціальної уваги на процес соціальних перетворень. Ці неординарні проєкції майбутнього виступають першоджерелом для формування цілісного бачення прийдешнього на загальносуспільному рівні.

У статті розглянуто креативні та повсякденні сподівання, які різняться переконливістю та культурою духу стосовно можливості вдосконалення умов життєдіяльності. Оцінено вплив творчого проєктування майбутнього на безпечність подальшого співіснування в соціальному просторі. Небезпека криється в дублюванні системи соціальної взаємодії та обмеженій кількості бенефіціарів у майбутньому.

Встановлено зв'язок жорсткої та м'якої інфраструктури при опредмеченні креативу в практичній площині. Якщо творчість прив'язана до жорсткої інфраструктури, то це дає їй переконливість у формуванні розуміння громадськістю необхідності змін. Якщо в основу проєктування покладено м'яку інфраструктуру, то окреслена перспектива виглядає фантастичною та нездійсненою. Виявлено необхідність перенесення діалогового проєктування з архітектури життєвого простору до створення креативних сподівань. Важливою умовою для реалізації діалогу є дотримання наявної специфіки функціонування суспільних відносин.

Суперечка між креативністю та організацією розв'язується на основі визначення інтенції, спрямованої на цілісне та збалансоване співіснування у нових умовах життєдіяльності. Місця у кращому світі має вистачити для всіх охочих. Зазначений процес реалізується у вигляді переходу від кураторства до самокураторства. Творчість дає людині сміливість для зустрічі з невідомим майбутнім, а також сприяє її адаптації в процесі соціальних перетворень. Ця ситуація обумовлена пошуком балансу між креативністю та повсякденністю заради еволюційних змін.

Ключові слова: : *креативність, творчість, сподівання, аберація, девіація, інаковість, анархізм, переконливість, діалогове проєктування, одухотворення, кураторство, самокураторство, соціальні перетворення*

Creative hope as a tool for social change

Oleh Masiuk, Zaporizhzhya National University

This article is a socio-philosophical rethinking of an extraordinary approach to social hope creation. A new look at the future is described as a messenger of a future social change. Creativity in designing the future is seen as going to the brink of the possible and impossible of social perspective transformation. As a result, the study is based on a comprehensive analysis of social hope, which includes all aspects of creation and transformation of social space.

The author reveals an understanding of the future existence through a convincing reflection of reality and a culture of perspective change. A designer can use constructive creativity when creating social hopes. Consequently, a dialog design becomes the basis for creative transformation of the present and future.

The article analyzes the conflict between hard and soft infrastructure of the desired social space. This conflict is resolved by reflection of the design deviations' safety in the future. The author approaches resolution of the contradiction between creativity and organization in soft infrastructure. This process is based on supervision itself. It is a socially acceptable way of creating social hope on individual level.

The study describes a new level of dialogue between man and nature in creating social hope. The development of cyberbionics expands the horizons of vision and understanding of the future, which will give hope for a new quality of life in the future. This area of scientific research forms an innovative image of person of the future, and raises the question of its reliability, safety and humanity. The actual projection of the future denies man's role of being the author of his life. The visionaries of hope are oriented toward objectification of all the participants in future social relations, except for themselves. Such project creativity is dangerous for the social world and requires new measures to harmonize social relations.

Creativity is a protest against existing phenomena in human life. A creative person offers his own version of the future, which is opposite to the present. Consequently, creative hope can be seen as a manifestation of

anarchism, where each designer of the future has a part of his power over it. This ideology is transferred to the arrangement of the future social space. It is based on a harmonious combination of individual and collective with a creative approach to designing the future.

Keywords: *creativity, art, hope, aberration, deviation, differentness, anarchism, persuasiveness, dialog design, spiritualization, curating, self-curating, social transformation*

Креативное ожидание как средство для социальных изменений

Олег Масюк, Запорожский национальный университет

Креативная надежда является выражением видения другого пути развития перспективы существования, которая требует вмешательства уже сегодня. Данные надежды рассматриваются в статье как абберация и анархическая активность новатора, которая позволяет перенести центр общественного внимания на процесс социальных изменений. Эти неординарные проекции будущего являются первоисточником для формирования целостного видения грядущего на общедоступном уровне.

В статье рассматриваются креативные и повседневные социальные надежды, которые отличаются убедительностью и культурой духа для возможности улучшать условия жизнедеятельности. Оценено влияние творческого проектирования будущего на безопасность грядущего сосуществования в социальном пространстве. Опасность заключается в дублировании системы социального взаимодействия и ограничения количества бенефициаров в будущем.

Установлена взаимосвязь жёсткой и мягкой инфраструктуры при опредмечивании креатива в практической плоскости. Если творчество не исходит из жёсткой инфраструктуры, то это дает ему убедительность в формировании понимания общественностью необходимости изменений. Если в основу проектирования положена мягкая инфраструктура, то выделенная перспектива выглядит фантастической и нереализуемой. Выявлена необходимость перенесения диалогового проектирования из архитектуры на создание креативных социальных надежд. Важным условием для реализации диалога является учет существующей специфики функционирования жизненного пространства.

Спор между креативностью и организацией можно разрешить за счет интенции, направленной на целостное и сбалансированное сосуществование в новых условиях жизнедеятельности. Мест в лучшем мире должно хватить на всех. Указанный процесс реализуется в виде перехода к самокураторству. Творчество дает человеку смелость для встречи с неизвестным будущим, а также помогает ему адаптироваться в процессе социальных преобразований. Эта ситуация обусловлена поиском баланса между креативностью и повседневностью ради эволюционных изменений.

Ключевые слова: *: креативность, творчество, надежда, абберация, девиация, инаковость, анархизм, убедительность, диалоговое проектирование, одухотворение, кураторство, самокураторство, социальные изменения*

Постановка проблеми

Зміна парадигми існування у XXI столітті передбачає трансформацію змісту міграції людини до кращих місць не тільки задля виживання, але й для пошуку можливостей самовираження себе в навколишньому світі. Сподівання на подібні речі мігрують попереду людини та стимулюють творчість у напрямку створення суспільних змін. Українська держава потребує перетворень соціального простору, які включатимуть перспективне бачення переходу від транзиту ресурсів життєдіяльності до їх створення, що стане імпульсом для оновлення суспільства. Відповідно, аналіз креативності соціальних сподівань як засобу соціальних перетворень є актуальним напрямком дослідницької роботи в цій сфері.

Аналіз досліджень і публікацій

Практика дослідження креативних сподівань

перекликається з осмисленням творчої діяльності щодо змін у суспільному житті. Висвітленням мистецької складової у проектуванні соціального простору займалися Ф. Шеллінг [12], М. Періх [9], М. Баскар [1]. Над впливом креативних девіацій на прийдешнє існування розмірковували Ф. Хук [11], Р. Савіано [6], П. Кропоткін [5]. «Криголамами» у висвітленні креативної перебудови перспективи життєдіяльності суспільства виступили Р. Флоріда [10], Ч. Лендрі [8], К. Дей [4]. Метою нашої наукової роботи є дослідження креативних сподівань як засобу для соціальних перетворень.

Виклад основного матеріалу

Доволі часто під креативністю розуміється здатність людини до нестандартної та творчої взаємодії з навколишнім середовищем. В. Бусел наполягає, що під креативністю слід розуміти:

«...творчу, новаторську діяльність» [2, с. 583]. Відомо, що проектування нового суспільного середовища спричинено суперечністю між наявним та бажаним, що фактично породжує новації та креативні потенції у практичній площині. Виходячи з цього твердження, сподівання є проміжним елементом між суперечністю та змінами в соціальному просторі, які наступають унаслідок вказаних проєкцій майбутнього.

Перейдемо до розуміння творчості. Вона перетинається з креативністю у багатьох аспектах соціальної практики. П. Гайденко наголошує: «Творчість – це діяльність, яка породжує дещо якісно нове, що ніколи раніше не існувало» [3, с. 670]. Подібне тлумачення акцентує увагу на суперечності старого і нового, а також на процесі заміщення одного іншим. Сукупність векторів для створення сподівання є набагато більшою. Сюди можна залучити такі проєкції соціальних трансформацій: «як було раніше», «як є», «як ніколи не було», «як має бути», «ніколи не буде, але було б гарно». При цьому важливим є не тільки факт змін, а й їхній вплив на соціальні процеси.

Необхідно розмежувати творчість і креативність стосовно проектування майбутнього. Ці слова є синонімами, але фактично вони мають різні напрямки практичного вжитку. Якщо творчість ототожнюється з мистецькими діями, то креативність охоплює всі новаторські процеси суспільного життя. Використовуючи мову психоаналізу, творчість можна назвати сублімацією креативності. Відповідно, сподівання як складова духовно-культурного спадку є творчим надбанням, а сподівання в соціальній перспективі є креативною продукцією.

Для кращого розуміння предмету дослідження необхідно розглянути повсякденні сподівання, які вступають у суперечність із будь-якими змінами. Вони є напрямками для слідування обраному шляху майбутнього існування беззаперечно, що стимулює шаблонування прийдешнього. Відповідно, від креативності до повсякденності один крок, який полягає у легітимації шаблону прийдешнього в житті суспільного утворення. Крім того, повсякденні сподівання не передбачають перетворень.

Створення креативних соціальних сподівань є розробкою девіантних проєкцій майбутнього, котрі спрямовані на кращу перспективу для встановленого кола осіб. На практиці ця інаковість є потенційною загрозою для суспільного співіснування, яка руйнує сталі зразки взаємодії в суспільстві. При цьому девіації можуть мати як конструктивний, так і деструктивний характер для наявного соціального простору.

Креативні сподівання передбачають вихід за межі наявної системи відносин у суспільстві. Р. Флоріда бачить причини цього відхилення у «...ослабленні традиційних культурних норм, яке фіксує спробу ухилення від підпорядкування організаційним структурам» [10, с. 36]. Отже, креативність є відповіддю на дилему кожної людини «І бути, і не бути як всі», яка робить акцент на вагомості свободи прийняття прийдешого. Привабливість креативних сподівань підвищується в точці біфуркації, коли система вже не може функціонувати далі. При цьому футуристичний креатив може походити як з нестачі ресурсів життєдіяльності, так і з їх надлишку.

Розглядаючи креативні соціальні сподівання, ми маємо звернутись до аналізу імовірної небезпеки креативу для автора та суспільного утворення, де він презентує своє творіння. Відомо, що Ф. Достоевський, О. Уальд, Д. Хармс, Л. Солженіцин, М. Драй-Хмара, В. Стус переслідувались органами державної влади, оскільки вважалося, що їх твори є небезпечними для суспільства. Відповідно, навіть творчі проєкції бажаного можуть бути віднесені до аберацій, які підпадають під суспільно-державне переслідування. Подібна практика бере свій початок від інквізиції, але зараз практично не використовується. Проте одіозні письменники та митці можуть і сьогодні переслідуватись за свої неоднозначні погляди (Салман Рушді).

Різниця між девіаціями залежить від їх кінцевої мети, яку переслідують неординарні особистості у своїй новаторській діяльності. Девіантні проєкції прийдешнього небезпечні для наявного суспільного утворення, якщо вони дублюють і видозмінюють ланки соціальної взаємодії. Р. Савіано аналізує креативність кримінальних кланів Неаполя. Він підкреслює, що нестандартний підхід до управління та гнучка організаційна структура кланів «Каморри» дозволяють їм існувати у необмеженій перспективі [6, с. 68]. Разом з цим, угруповання злочинців не може запропонувати суспільству нічого, окрім відчаю, який постає основою проєкції майбутнього навіть для її організаторів та учасників. Розповсюджуючи відчай для інших, вони самі стають його частиною. На противагу криміналу, товариство митців стимулює реалізацію кращого майбутнього для всіх. Отже, різниця у змістовному наповненні та векторі розвитку креативних сподівань.

Крім того, визначення небезпеки відхилень при проектуванні майбутнього пов'язане з розвитком симуляцій замкненої соціальної системи та характером їх перспективного впливу. О. Лисенко бачить вирішення проблеми девіації

у дотриманні культури духу проектанта. Вона має «...з'являтися попереду будь-якої людської діяльності особливо в області наукової та технічної творчості» [7, с. 80]. Основоположними характеристиками проекції майбутнього соціального простору є її відкритість та інтенція на оптимізацію існування людини. Відповідно, креативні сподівання мають містити можливість відкритого внесення змін у соціальний простір для гуманізації подальшого існування.

З цього твердження виходить, що культура духу проектанта майбутнього полягає у сміливості та готовності сприймати прийдешні зміни. Обмеження креативності цього процесу породжує збільшення подальших копій соціальних систем, які можуть зруйнувати наявну. Відтак, не тільки сподівання, а й перепони при їх реалізації впливають на розвиток суспільних перетворень.

Новації в організації суспільної життєдіяльності засновані на невдоволенні наявною соціальною структурою об'єднання людей та спрямовані на заперечені доміанти регулятора у функціонуванні суспільних відносин. Подібні аберації у соціальному просторі можна порівняти з анархізмом. П. Кропоткін надавав важливе місце творчості у створенні прийнятної майбутнього існування. Він писав: «Результат боротьби буде залежати не стільки від рушниць та гармат, скільки від творчої сили, яка прикладається до перебудови суспільства на нових засадах» [5, с. 279-280]. Подібна проектна творчість спрямована на зміну як форми, так і змісту суспільних відносин. Якщо вона стає прецедентом для якісних перетворень у соціальному просторі та переводить центр уваги і впливу на себе, то це і є не що інше, як розвиток анархізму як форми творчої самоорганізації суспільства.

Анархізм є засобом для заперечення наявної організації суспільної взаємодії та вивільнення творчого потенціалу майбутнього. Він періодично повертає собі популярність в умовах відсутності перспективи цілісного соціального розвитку. Відомо, що анархічні погляди сповідували такі митці, як Ж. Грав, К. Піссаро, П. Сін'як, Л. Толстой, Р. Рокер, В. Вітман та інші. Анархізм і креативність не є синонімами та виконують різні функції в процесі соціальних перетворень. Анархізм готує підґрунтя для креативного переосмислення соціального простору та виправдовує свої агресивні заклики необхідністю творчих змін для поліпшення подальшого існування.

Нам необхідно розібратись, яким саме має бути простір, призначений для розробки креативних сподівань. Їх створення є творчим проце-

сом, який розкривається не тільки у формуванні проекції, а й в процесі її реалізації на практиці. К. Дей виокремлює особливий метод проектування соціального простору. Він пише: «Розмовному проектуванню легше всього вчитись у парі. Один бере на себе роль споживача та намагається відповідати відверто, не розмірковуючи. Інший – в ролі архітектора – повинен відкинути власне упередження і пропонувати: А якщо так?» [4, с. 136]. Відтак, створення проекції майбутнього є діалогом, який гармонізує два суб'єктивних бачення прийдешнього. Діалог не заважає творцю сподівання, а допомагає зрозуміти його життєздатність.

Будь-яке творіння людських рук має зберегти у собі волю та сміливість майстра для того, щоб бути успішним. М. Реріх вказує на особливість, яка визначає ефективність креативу в проектуванні: «Переконливість – це магічна властивість творчості, яку не можна пояснити словами, яка утворюється лише нагромадженням істинних вражень від дійсності» [9, с. 19]. Закономірно, що творіння має поєднуватись з цілісним баченням бажаного результату, проте дійсність не обов'язково має бути об'єктивною. Їй достатньо бути прийнятною та бажаною. Підтвердженням цієї позиції є світ соціальних симуляцій, наявний у постмодерновому суспільстві.

Креативність сподівань залежить від простору, в якому вони формуються. Ч. Лендрі бачив у креативному просторі дуалізм інфраструктурних форм. Жорстку інфраструктуру – мережу будівель та організацій, та м'яку інфраструктуру – систему співробітництва і соціальних мереж [8, с. 198]. Новації у проектуванні майбутнього полягають у створенні метарівня кращого функціонування жорсткої інфраструктури за допомогою інструментів, які наявні у м'якій.

У проектуванні майбутнього по-різному розкриваються творчі генії та посередності. Ф. Шеллінг говорить, що є «..чудовий німецький вираз «здатність уявлення» (Einbildungskraft), яка означає, власне, здатність возз'єднання, на якій насправді базується будь-яка творчість» [12, с. 85]. Отже, геніальність полягає у можливості ефективного поєднання жорсткої та м'якої інфраструктури майбутнього існування, що значно допомагає в розробці креативних сподівань. Уміння уявляти є набутиим та дозволяє здійснити перехід від перебування до перетворення соціальної інфраструктури.

Зазначимо, що і прийняття, і перетворення простору життєдіяльності є підґрунтям для створення сподівань, які мають власні вектори розвитку, що різняться відхиленням від прийнятного сценарію майбутнього. Для осмислення

розбіжності необхідно встановити різницю між конформізмом та комфортністю, які позначають добровільність у прийнятті теперішнього та прийдешнього. Рівень власної волі у прийнятті буття далекий від творчої активності людини щодо його перетворення. Креативність постає запереченням конформізму і комфортності, що обумовлює відхід від наявних сподівань. Крім того, відбувається вихід на межу існування жорсткої та м'якої інфраструктури, де з'являються як змістовні проєкції майбутнього, так і порожні симуляції буття.

Аналіз креативних проєкцій прийдешнього налаштує нас на пошук межі прийняття наявного буття. Якщо креативність є відхиленням, то навіщо відхилятися від життя, яке тебе повністю влаштує. Відомо, що багато винахідників працювали у складних життєвих умовах, великі науковці та митці походили з тиранічних країн, а багато унікальних продуктів розроблялись у компаніях з жорстким організаційним кліматом. Тобто людині, на відміну від солов'я, краще творити у клітці. Проте завжди залишається питання про межу тиску на творчу особистість, тому що її сподівання та творча енергія можуть бути спрямовані на руйнацію системи обмежень.

Якщо ми звернемося не до обмежувачів, а до детермінант майбутнього існування, то вийде, що людина перетворює соціальну інфраструктуру на свій лад, виходячи з бажання нескінченності життя. Цей стан дає людині «повноваження» формувати свою життєдіяльність так, як вона її усвідомлює. Відповідно, жорстка та м'яка інфраструктури підпадають під вплив свободи творчості автора картини перспективного існування, розвиваються і обмежуються нею.

Брати Стругацькі стверджували, що «складно бути богом». Це правильне твердження, тому що тільки Бог зміг зробити життя з нічого. Людина має займатись творчістю, виходячи з наявної інфраструктури життєдіяльності, що наводить на думку про наявність меж креативності. Вони визначаються появою бажання зруйнувати створене раніше, як непридатне для використання.

Наявна соціальна інфраструктура відображає вектор розвитку майбутнього людського існування, який заклали її творці. Це сподівання, які втілюються у просторі життєдіяльності та спрямовують розвиток людини. К. Дей розкриває зміст опредмечення сподівань в архітектурі: «Одухотворення може поступово проникати в споруду по мірі того, як вона отримує плоть, переводить її у задум, проєкт, конструктивну схему, будівельний процес та сприяє обжитості» [4,

с. 146]. Одухотворення корелюється із задумом архітектора, який побачив фактичне майбутнє через форму своєї споруди та сприяв організації мешканців своєю творчістю. Воно з'єднує жорстку та м'яку інфраструктуру при створенні сподівання на основі креативного бачення прийдешнього розвитку подій у соціальному просторі.

Разом з цим, «зadання векторів» творчості може бути і шкідливим для забезпечення якості подальшого існування. М. Реріх критикує уніфікацію креативного перетворення простору життєдіяльності в Індії. На його думку: «Якщо немає архітекторів, дайте митцю розробити ідею, але розвивайте її з гармонії народної свідомості з характером природи. Неможна сплюндрувати весь світ одним казенним бунгалом» [9, с. 90]. Виходячи з цього твердження, креативні сподівання мають виходити зі специфіки простору, де вони імовірно будуть реалізовані у соціальній інфраструктурі.

Дискусія з приводу організації простору майбутнього та напрямків креативної діяльності людини має коріння у боротьбі за кращі умови існування, що є кінцевою метою автора сподівання. Вона визначає вектор прикладення подальшої креативної активності людини між поверненням до природного стану життєдіяльності та альянсом людини зі штучним інтелектом. Цікаво, що бажання продовження комфортного існування одночасно тягне людину до творчості щодо удосконалення всього на світі, а також до занурення в природне середовище.

Неможливість розв'язати це протиріччя, скоріш за все, призведе до винесення біоніки за межі дискусії, що зробить її шаблоном для проєктування майбутнього. Це можна пояснити прийняттям незворотного, яке відображається у домінантному тренді людського розвитку. Так, «Wi-Fi дерева» можуть здатися вульгарними для борця за екологію, але вони є часткою «екосистеми» сучасного міста, яка необхідна для життя людини.

Разом з цим необхідно переосмислити питання про визначення людини. До якої міри синтез людської істоти та техніки може вважатись людиною? Якщо машина зможе формулювати раціональні сподівання, то критерієм подібної приналежності залишаться людяність та конструктивний вплив на навколишній світ.

Нові біонічні конструкції є одухотворенням перетвореного, що включає подвійне опредмечення людини у вигляді результатів свого творіння та значних конструктивних змін у процесі життєдіяльності. Майбутнє стає більш зрозумілим, але цінність сподівань як опори для

зустрічі з несподіванкою значно знижується. Вказане одухотворення відбувається через заперечення другої природи та виходу на інформаційний рівень проектної діяльності. Відповідно, креативні сподівання є автономним продуктом творчої активності людини, який представляє альтернативний варіант прийдешнього, заснованого на перетворенні форми і змісту суб'єкта життєдіяльності.

Окрім розширення перспектив біоніки, у дослідженні проектування майбутнього є ще один важливий аспект. Аналіз креативності сподівання ставить питання щодо організації креативності, оскільки фактично це спроба впорядкувати хаос. Р. Флоріда наголошує: «Найбільш серйозною проблемою з усіх, що ставить перед нами епоха, є постійний конфлікт між креативністю та організацією. Креативний процес має не тільки індивідуальний, а й громадський характер, тому без деяких форм організації не обійтись. Проте елементи організації можуть паралізувати креативність, що інколи і відбувається» [10, с. 35]. Для того щоб подолати цей «параліч» треба визнати, що фактично допустимою мірою втручання у творення проєкції майбутнього є інтенція на бажаний результат, безпечний та корисний для всіх.

Сподівання є стандартом для ефективної організації перспективи, упорядкуванням невизначеності за суб'єктивним вподобанням. Креативні сподівання не підходять під будь-яку наявну норму існування. Вони задають нове бачення життя та його наповнення, що з часом входить до складу домінуючого шаблону проектування. Отже, креативні сподівання є першоджерелом трансформації майбутнього, яке «освітлює» своїми помилками шлях для інших учасників перспективних суспільних відносин.

Креативність як складова проектування майбутнього передбачає вписування «свого» бачення в наявний соціальний ландшафт та трансформацію «чужої» соціальної конструкції на власний лад. М. Баскар порівнює двох «завойовників» із креативного та творчого середовища, які зробили власний суб'єктивний погляд об'єктивною тенденцією. Він пише: «Джобс, як і Бетховен, у пошуках новизни заперечував компроміси. Його не цікавили фокус-групи та маркетингові дослідження, так як і Бетховен не писав музику, намагаючись догодити смакам якогось обережного покровителя. Обидва гнули світ під себе. За це ми їх і любимо» [1, с. 64]. Отже, людина як частка соціального світу може не просто змінювати вектор його розвитку, а й трансформувати

простір життєдіяльності, задаючи нові форми та змісти суспільної взаємодії, що відбувається в процесі реалізації творчого натхнення.

Ці творці є глашатаями оновлених соціальних сподівань, що відображають їх суб'єктивне бачення майбутнього існування суспільства. Подібна об'єктивізація зазначених проєкцій є переходом від якісного переосмислення прийдешнього до кількісного калькування бажаного життя.

Сучасне розуміння креативності пропонує щось середнє. Вона розглядається як вміння підлаштовувати власне суб'єктивне бачення про майбутнє до флуктуацій навколишнього світу, а також і організувати подібні процеси в перспективі. Відповідно, виходить синергія креативності, коли ціле і частка взаємодіють одна з одним у рамках жорсткої та м'якої інфраструктури суспільства.

Одним із напрямків аналізу управління креативністю є висвітлення роботи кураторів у художньому мистецтві та поетичній творчості. Ф. Хук описує в своїй роботі те, як А. Воллар спрямовував творчі пошуки підконтрольних митців за рахунок замовлення картин і надання командировок з «виробничими завданнями» [11]. Для світу сподівань умовними кураторами є інститути вільного ринку та суспільної моралі, які замовляють моделі перспективної поведінки учасників суспільних відносин.

Якщо звернути увагу на складність стосунків митців з кураторами та спертись на думку про творчість як вихід за рамки, то подібні дії виступають лімітами для активності неординарної та обдарованої людини. Виходом для творчого прошарку населення є ідея М. Баскара. Він пише: «Кураторська робота більше не спрямована на інших, як дія або призначення, вона – інтеріоризувалась» [1, с. 299]. Самокураторство є запорукою успіху і для творців сподівань, які можуть подолати зовнішній супротив за принципом «Білі починають і виграють».

Звернемось до аналізу процесуальної складової креативної роботи проєктанта. Розробка сподівань-новацій спрямована на вирішення контроверсії між жорсткою та м'якою інфраструктурою, а інколи на їх повну перебудову. В акті творення майбутнього формуються проєкції-аберації, автори яких бачать прийдешнє у відмінному ракурсі, який відрізняється від того, що потенційно може бути в перспективі.

Знаходячись поза інфраструктурою, ці автори є джерелом для розвитку нової реальності, яка відображається у переосмисленні процесів матеріального та духовного виробництва. Роз-

робка креативних сподівань перебуває на межі комфорту та безпеки для їх «авторів» та «читачів», а також на межі законності для реалізації у соціальному просторі.

При розгляді креативних соціальних сподівань необхідно звернути увагу на співвідношення еволюції та інволюції в цьому процесі. Важливою умовою для схвалення креативних сподівань є всебічне охоплення учасників суспільних відносин еволюційними змінами. Якщо еволюційні зміни одного учасника суспільних відносин передбачені за рахунок інволюції іншого, то таку ситуацію можна назвати плануванням футуристичного криміналу. Відтак, творча проєкція майбутнього має завжди пропонувати «Щастя для всіх» для того, щоб перспективні зміни соціального простору відбувались і наближали бажане майбутнє.

Разом з цим креативність у перетворенні соціального простору носить революційний характер, що передбачає незворотні зміни життя учасників проєкції майбутнього. Творчий підхід до розбудови майбутнього знімає необхідність погодження проєкції бажаного із спільнотою-адресатом, що обумовлює можливість кардинальних змін інфраструктури соціального простору. Відповідно, креативні сподівання мають суб'єкт-об'єктний характер та визначають майбутнє за домінантним вектором суспільного розвитку. Зазначена революційність у проєкції несе ідеальний образ подальшого існування, який відрізняється від свого практичного відображення тим, що соціальна практика розвивається варіативно стосовно прикладення зусиль для кращого існування в перспективі.

Висновки. Підбиваючи підсумки нашої наукової роботи необхідно зазначити, що сподівання є продуктом, який виникає до опредмечення бажаного та передбачає перспективну реорганізацію життя учасника суспільних відносин на його засадах. При цьому креативними сподіваннями можуть вважатись усі суб'єктивні проєкції майбутнього незалежно від темпорального вектору, оскільки вони пропонують бачення, яке відрізняється від процесів, що об'єктивно існують у соціальному просторі.

Суспільні точки неповернення кристалізуються у прообразах бажаних перетворень на рівні інтерсуб'єктності, що відображається у надбаннях творців, митців та поетів. Переламні періоди розвитку суспільства підтримуються креативними сподіваннями у вигляді творчого переосмислення майбутньої реальності, яке

складає культурну карту подальшого розвитку.

Креативні сподівання виступають аберациями, які пропонують інакший проєкт майбутнього існування, який може стати джерелом розбудови соціального простору або перспективною девіацією, що піддається суспільно-державному переслідуванню. Критерієм безпечності творчого підходу до трансформації майбутнього є врахування інтересів усіх членів суспільних відносин. Засобом досягнення цього соціального стану є підтримка діалогового проєктування як методу створення збалансованих креативних сподівань.

Імпульсом для розвитку соціальних перетворень виступає анархізм як відповідь на неможливість реалізації бажаного в перспективі. Зародившись у м'якій інфраструктурі, він народжує сподівання, здатні змінити весь перебіг подальших подій суспільного життя. Анархізм інкарнує незворотні зміни у соціальному просторі, які пов'язані з назрілою необхідністю використання творчої інаковості як актуальної норми подальшої суспільної взаємодії. Цей напрямок актуалізується з погіршенням суперечностей між основними учасниками сподівання та їх баченням подальшого існування. Проте креативність в організації суспільного життя можлива тільки за рахунок зняття диспропорцій соціальної перспективи.

Зазначені сподівання спрямовані на вирішення темпоральних контроверсій між жорсткою та м'якою інфраструктурою, що передбачає створення місця для життя, яке відповідає всім вимогам суб'єктів майбутніх суспільних відносин. Для цього використовується одухотворення як прояв подвійного опредмечення, який надає наявній інфраструктурі ознак бажаного стану подальшого існування. Авторське сподівання доповнюється змістовними елементами інших учасників суспільних відносин, що робить їх рівними співучасниками майбутніх соціальних змін.

Креативність у реалізації сподівань виконує роль прецесії, яка задає оновлення для форми та змісту соціальної інфраструктури. Перенесення центру подальшого життя людини до суб'єктивної картини майбутнього є проявом самокураторства. Креативний підхід до переосмислення співіснування в суспільстві є проявом творчого анархізму, який сприяє еволюційному розвитку соціального простору. Суперечність між інаковістю та стандартністю при створенні проєкцій майбутнього вирішується за рахунок гармонізації наявної творчої взаємодії, яка впливає на конструктивність майбутніх соціальних перетворень.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Баскар М. Принцип кураторства. Роль выбора в эпоху переизбытка. – Москва: Ад Миргинем Пресс, 2017. – 360 с.
2. Бусел В. Т. Креативність // Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і головний ред. В.Т. Бусел. – Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – С. 583.
3. Гайдено П. П. Творчество // Философский энциклопедический словарь / гл. редакция: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалёв, В. Г. Панов. – Москва : Сов. энциклопедия, 1983. – С. 670.
4. Дэй К. Места, где обитает душа: Архитектура и среда как лечебное средство / пер. с англ. В.Л. Глазычева. – Москва : Издательство «Ладья», 2000. – 280 с.
5. Кропоткин П.А. Записки революционера. – Москва: Моск. рабочий, 1988. – 544 с.
6. Савіано Р. Гоморра / пер. з англ. В.К. Горбатська; худож.-оформлювач О.М. Артеменко. – Харків: Фоліо, 2010. – 447 с.
7. Лысенко О. В. Экология творчества: креативное и деструктивное творчество // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Серія: Філософія, психологія, педагогіка. – 2009. – № 2 (26). – С. 74-79.
8. Лэндри Ч. Креативный город / пер. с англ. – Москва : Издательский дом «Классика - XXI», 2006. – 399 с.
9. Рерих Н. Шамбала. Сердце Азии. – Санкт-Петербург : Азбука, 2016. – 228 с.
10. Флорида Р. Креативный класс : люди, которые меняют будущее / пер. с англ. – Москва : Издательский дом «Классика - XXI», 2007. – 421 с.
11. Хук Ф. Галерея аферистов: история искусства и тех, кто его продает. – Москва: Азбука, 2018. – 464 с.
12. Шеллинг Ф. Философия искусства. – Москва : «Мысль», 1966. – 496 с.

REFERENCES

1. Baskar, M. (2017). *Printsyp kuratorstva. Rol vyibora v epohu pereizbyitka [The principle of supervision. The role of choice in the era of oversupply]*. Moscow: Ad Mirginem Press [in Russian].
2. Busel, V.T. (2005). *Kreatyvnist [Creativity]*. *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy*. Kyiv ; Irpin : VTF “Perun”, 583 [in Ukrainian].
3. Gaydenko, P.P. (1983). *Tvorchestvo [Creativity]*. *Filosofskiy entsiklopedicheskiy slovar*. Moscow: Sov. Entsiklopediya, 670 [in Russian].
4. Dey, K. (2000). *Mesta, gde obitaet dusha: Arhitektura i sreda kak lechebnoe sredstvo [Places where soul lives: Architecture and environment as a remedy]*. Moscow : Izdatelstvo “Ladya” [in Russian].
5. Kropotkin, P.A. (1988). *Zapiski revolyutsionera [Notes of the revolutionary]*. Moscow: Mosk. rabochiy [in Russian].
6. Saviano, R. (2010). *Homorra [Gomorra]*. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
7. Lyisenko, O.V. (2009). *Ekologiya tvorchestva: kreativnoe i destruktivnoe tvorchestvo [Ecology of creativity: creative and destructive creativity]*. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy “Kyivskiyi politekhnichnyi instytut”*. *Seriia: Filosofiia, psykholohiia, pedahohika*, 2 (26), 74-79 [in Russian].
8. Lendri, Ch. (2006). *Kreativnyi gorod*. [Creative city]. Moscow: Izdatelskiy dom “Klassika – XXI” [in Russian].
9. Rerih, N. (2016). *Shambala. Serdtse Azii [Shambala. The heart of Asia.]*. Sankt-Peterburg : Azbuka [in Russian].
10. Florida, R. (2007). *Kreativnyy klass: lyudi, kotoryye menyayut budushcheye [Creative class: people who change the future]*. Moscow: Izdatel’skiy dom “Klassika – XXI” [in Russian].
11. Khuk, F. (2018). *Galereya aferistov: istoriya iskusstva i tekh, kto yego prodayet [Gallery of speculators: the history of art and those who sell it]*. Moscow: Azbuka [in Russian].
12. Shelling, F. (1966). *Filosofiya iskusstva [Philosophy of Art]*. Moscow: “Mysl” [in Russian].

Масюк Олег Петрович

Кандидат філософських наук, доцент
Запорізький національний університет
69600, Запоріжжя, вул. Жуковського, 66

Masiuk Oleh

Ph.D. of Philosophical Sciences, Assoc. Prof.
Zaporizhzhya National University
66, Zhukovsky str, Zaporozhye, 69600, Ukraine

Email: olegpm16@gmail.com

Цитування: Масюк О. П. Креативне сподівання як засіб для соціальних перетворень / О. П. Масюк // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2019. – Т. 22. – № 8. – С. 14-21.

Citation: Masiuk, O.P. (2019). *Kreatyvne spodivannia yak zasib dlia sotsialnykh peretvoren [Creative hope as a tool for social change]*. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 22 (8), 14-21.

Стаття надійшла / Article arrived: 08.07.2019

Схвалено до друку / Accepted: 09.08.2019